

KRITERIJ

Cilj/Svrha: Naučiti što je kriterij u debati i čemu služi	
Ishodi: <ul style="list-style-type: none"> • Učenici su naučili što je kriterij • Učenici su naučili koji su dijelovi kriterija • Učenici mogu napraviti kriterij sa sva tri dijela kriterija • Učenici razumiju ulogu kriterija u debati	
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • Usmeno izlaganje • Vježba • Razgovor, diskusija	Preporuke / Napomene: Važno je da se dobro razumiju argument i kriterij, (njihova razlika i međuođnos), te se može odlučiti najprije s učenicima raditi prvo kriterij, a nakon toga argument. Ovisno o tome kroz koliko primjera prolazite na sastanku, i s koliko učenika, vrijeme trajanja može biti između 45 i 90 minuta. Međutim, budući da je kriterij bitan dio debate, preporuča se kriterij s učenicima raditi barem 90 minuta.
Materijali: <ul style="list-style-type: none"> • Uručak – Vježba Osmisli kriterije	
Predviđeno vrijeme rada: 45-90 min	

PONAVLJANJE PRIJE IZVOĐENJA

Kriterij je vrijednost koju pojedina strana postavlja kao glavnu vrijednost u debati. Kad govorimo da je nešto glavna vrijednost u debati, to se odnosi na vrijednost na temelju koje ćemo mjeriti, tj. procjenjivati, kada, odnosno, zašto, smatramo da teza vrijedi, tj. da je točna. Glavno pitanje na koje kriterij unutar debate odgovara je "Zašto?", tj. "Zašto teza vrijedi?".

Na primjer ako imamo tezu "Trebalo se baviti sportom", kriterij će ovdje biti vrijednost na temelju koje ćemo mjeriti kojim se sve aktivnostima trebamo baviti. Pitali ćemo se "Zašto bismo se trebali baviti sportom" ili "Zašto bismo se trebali baviti bilo kojom aktivnosti". Ako kao kriterij u ovoj tezi postavimo zdravlje, tada tvrdimo da ćemo mjeriti koliko sport (ili bilo koji drugi predmet koji može zamijeniti sport u ovoj tezi) dovodi zdravlju/koristi zdravlju/ispunjava zdravlje i tako procijeniti trebamo li se baviti tom aktivnošću.

Također treba imati na umu da se bilo što može postaviti kao vrijednost. Primjerice, automobilske gume isto mogu biti vrijednost, iako to gotovo nikad neće biti slučaj u debati, te ćemo onda gledati dovode li neki predmeti do više automobilskih guma/boljih automobilskih guma...

Kriterij ima tri dijela – tri pitanja na koja treba odgovoriti.

1. Što taj kriterij znači?
2. Zašto je taj kriterij općenito/generalno važna vrijednost?
3. Zašto je taj kriterij najbolji kriterij za mjeriti ovu tezu?

Na primjer ako je teza "Treba se baviti sportom", a kriterij "zdravlje" (treba se baviti aktivnostima koje dovode zdravlju)

1. Što taj kriterij znači?

Zdravlje je stanje potpunog tjelesnog, duševnog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti i iznemoglosti.

2. Zašto je taj kriterij važan?

Zdravlje nam omogućava veću uspješnost, zadovoljstvo životom, lagodniji i dulji život, lakše obavljanje poslova, manje problema... odnosno zdravlje je preduvjet za mnoge svakodnevne dijelove života i olakšava mnoge druge dijelove života.

3. Zašto je taj kriterij najvažniji kriterij za ovu tezu?

Kada govorimo o tome treba li se baviti nekom aktivnosti ili ne, možemo to gledati isključivo kroz posljedice odnosno učinke koje će ta aktivnost imati, te sukladno tome treba li se neku osobu poticati na bavljenje tom aktivnosti. Zdravlje smo već opisali kao stanje koje nam omogućuje i olakšava ostale dijelove života te sukladno tome, zdravlje možemo smatrati kao primarnom vrijednosti koja mora biti zadovoljena prije nego uopće možemo ostvarivati druge. Zato bismo prilikom odlučivanja kojom se aktivnosti trebamo baviti najprije trebali gledati hoće li ona naštetiti ili pridonijeti zdravlju.

Debata se na kraju mjeri pomoću samo jednog kriterija, odnosno, u slučaju sukoba kriterija, sudac procjenjuje za koji kriterij je u debati pokazano da je bolji kriterij za debatiranu tezu.

Također treba uzeti u obzir da i afirmacija i negacija postavljaju pozitivne kriterije. Odnosno, ako imamo tezu "Treba jesti sladoled" ovdje i afirmacija i negacija mogu uzeti kriterij "Zdravlje" i tvrditi da treba jesti zdrave stvari, međutim, afirmacija će argumentima tvrditi da je sladoled zdrav, a negacija da nije zdrav.

PREDLOŽENA IZVEDBA:

TIJEK RADA:

1. Uvod u kriterij (15 min)
2. Zajedničko smišljanje ideja kriterija 1. dio (20 min)
3. Dijelovi kriterija (10 min)
4. Zajedničko smišljanje kriterija 2. dio (15 min)
5. Vježba "Osmisli kriterije" (25 min)
6. Zaključak (5 min)

OPIS RADA:

1. Uvod u kriterij (15 min)

- Svi mi svakodnevno koristimo razna mjerila (bilo svjesno bilo nesvjesno). Cilj je s učenicima osvijestiti da i oni to rade. Možemo s učenicima raspraviti na temelju čega odabiru majicu koju će kupiti. Učenici će vjerojatno nabrojati stvari poput "cijena", "izgled", "kvaliteta".

Važno je od učenika dobiti da su to osobine odnosno vrijednosti na temelju kojih će procjenjivati i uspoređivati različite majice.

- Učenicima se na temelju primjera postavi teza "Ovu majicu treba kupiti". Učenici bi trebali povezati da će odlučiti treba li određenu majicu kupiti na temelju prije izrečenih vrijednosti - "cijena", "izgled", "kvaliteta".
- Učenicima se objasni što je kriterij i čemu nam služi u debati

2. Zajedničko smišljanje ideja kriterija (20 min)

- Učenicima se zada primjer teze te se s njima raspravlja o tome koji bi kriterij bilo najbolje uzeti za tu tezu. Na primjer možemo uzeti tezu "Treba se baviti sportom" i osmišljavati kriterij na nju. Vjerojatno ćete se složiti da će kriterij za ovu tezu biti zdravlje, međutim moguće je da učenici osmisle i druge kriterije, pa možete raspraviti s učenicima koji bi kriterij bilo bolje uzeti i zašto.

3. Dijelovi kriterija (10 min)

- Učenicima se objasne dijelovi kriterija.

4. Zajedničko smišljanje kriterija (15 min)

- Odabere se jedan od prethodno zajedničkih smišljenih ideja kriterija i zajednički se razradi po tri pitanja.

5. Vježba "Osmisli kriterije" (25 min)

- Učenici samostalno (ili u parovima, ovisno o količini učenika i vremenu) dobiju tezu/teze na koje trebaju smisliti kriterije i njihove dijelove (važno je da imaju sva tri dijela kriterija). Ovisno o vremenu možete smanjiti broj teza na koje učenici trebaju smisliti kriterije.

** Ukoliko su, po voditeljskoj procjeni, učenici svladali izradu kriterija na dolje navedene teze i tomu slične, možete kao malo zahtjevnije teze uzeti neku od mnogih teza s proteklih osnovnoškolskih turnira, popisanih na stranici HDD-a (<http://hdd.hr/osnovnoskolske-teze-s-proteklih-turnira/>)

- Učenici prezentiraju osmišljene kriterije i zajednički ih komentiraju (postoje li sva tri dijela, jesu li povezani, jesu li dovoljno razrađeni, itd.).

6. Zaključak (5 min)

- Učenicima se objasni da je kriterij osnovni i najvažniji dio KP debate, na temelju kojeg procjenjujemo debatu (**Na kraju se debata procjenjuje na temelju samo jednog kriterija.)
- Učenicima se objasni da kriterij odgovara na pitanje zašto (zašto je teza točna/netočna), a argumenti na pitanje kako (kako afirmiranje/negiranje teze dovodi do kriterija).

Tablica za provjeru jesmo li uspješno ostvarili ciljeve	
Učenici znaju da je kriterij glavna vrijednost u debati	
Učenici znaju da kriteriji treba izrađivati na temelju tri pitanja: 1. Što taj kriterij znači? 2. Zašto je taj kriterij važna vrijednost? 3. Zašto je taj kriterij najvažniji kriterij za ovu	

tezu?	
Učenici mogu samostalno izraditi kriterij na temelju tri pitanja za kriterije	
Učenici razumiju da kriterij u debati odgovara na pitanje "zašto"	

Tablica s primjerima za profesore

Treba jesti sladoled	Zdravlje, okus, veselje
Jedenje sladoleda treba zabraniti	Zdravlje
Treba gledati crtiće	Poučnost, zabava, opuštanje
Gledanje crtića treba zabraniti	Štetnost, socijalizacija
Domaće zadaće bi trebale biti obavezne	Učenje, disciplina
Domaće zadaće bi trebale biti neobavezne	Opterećenje, samostalnost, zanimljivost
Treba ići u školu	Učenje, socijalizacija, zanimljivost
Dolasci u školu ne bi trebali biti obavezni	Zanimljivost, samostalnost
Ocjenjivanje učenika u školi je opravdano	Motivacija, povratna informacija
Treba ukinuti ocjenjivanje u školi	Motivacija, tuga, stres
Lektire su opravdane	Učenje, korisnost
Lektire treba ukinuti	Opterećenje, korisnost
Treba uvesti školske uniforme	Jednakost, sreća
Ne treba uvesti školske uniforme	Sloboda, izražavanje
Treba dozvoliti penjanje na stabla	Sloboda, zabava
Penjanje na stabla treba zabraniti	Opasnost, zdravlje

Tablica s primjerima za učenike

Treba jesti sladoled
Jedenje sladoleda treba zabraniti
Treba gledati crtiće
Gledanje crtića treba zabraniti
Domaće zadaće bi trebale biti obavezne
Domaće zadaće bi trebale biti neobavezne
Treba ići u školu
Dolasci u školu ne bi trebali biti obavezni
Ocjenjivanje učenika u školi je opravdano
Treba ukinuti ocjenjivanje u školi
Lektire su opravdane
Lektire treba ukinuti
Treba uvesti školske uniforme
Ne treba uvesti školske uniforme
Treba dozvoliti penjanje na stabla
Penjanje na stabla treba zabraniti